

زکات تجربه

سامانه آزاد

توافق نامه‌ای میان مدرسه و خانه

تقویم اجرایی از آن مقوله‌هایی است که شاید در بسیاری از مدارس دیده شود. در این تقویم‌ها مدارس برنامه‌های خود را در حوزه‌های آموزشی و پرورشی تعیین می‌کنند و آن را در اختیار دانش‌آموزان و خانواده‌ها قرار می‌دهند. به این ترتیب، خانواده‌ها و نیز دانش‌آموزان از برنامه‌های مدرسه در حوزه‌های گوناگون مطلع می‌شوند و برای آن برنامه‌ریزی می‌کنند. از سوی دیگر، تدوین چنین تقویمی باعث برنامه‌ریزی دقیق و دور از تصمیم‌گیری ناگهانی از سوی دست‌اندرکاران مدرسه می‌شود. البته آنچه بیش از تدوین تقویم اهمیت دارد، پایبندی مسئولان مدرسه به اجرای برنامه‌های آن است. **عباسعلی کاشانی**، مدیر دبیرستان شهید رجایی تهران، که از تقویم اجرایی در پیشبرد برنامه‌های مدرسه بهره می‌برد، معتقد است تقویم اجرایی مدرسه‌اش، توافق نامه‌ای میان مدرسه با خانواده‌ها و دانش‌آموزان است که مدرسه خود را مکلف و مقید به انجام برنامه‌های آن می‌داند. رشد مدیریت مدرسه درباره این موضوع با وی گفت‌وگو کرده است:

«ما در تقویم اجرایی مدرسه، همه کارکردهای مجموعه در حوزه‌های گوناگون آموزشی، پرورشی و حتی تربیت بدنی را مدون کرده‌ایم. برنامه‌ریزی برای تولید تقویم اجرایی و مشخص کردن برنامه‌ها و تاریخ‌ها هم در تابستان آغاز می‌شود

تا در شروع سال تحصیلی در اختیار دانش‌آموزان و خانواده‌ها قرار گیرد. از آنجا که شورای مدرسه رکن اصلی برنامه‌ریزی است، تدوین تقویم اجرایی هم با کمک شورای مدرسه انجام می‌شود. آزمون‌های درس‌ها و تعیین بودجه‌بندی آن‌ها

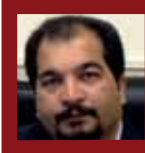
نیز به عهده گروه‌های آموزشی مدرسه است. به این ترتیب، هر کس در هر جایگاهی که قرار دارد، بر اساس وظایف خود، بخشی از برنامه‌ریزی تقویم اجرایی را بر عهده می‌گیرد. در این برنامه و تقویم اجرایی، حتی برنامه‌های مناسب‌های گوناگون، اردوها، بازدیدها، آزمون‌های مدرسه، آیین‌نامه انضباطی مدرسه، چارت اجرایی مدرسه، روزهای ملاقات با معلمان، سامانه ارتباطی با معلمان و مدرسه و همچنین انتظارات متقابل مدرسه و اولیا مشخص شده است. به این ترتیب، همه برنامه‌های مدرسه مشخص است و هم معلمان و دست‌اندرکاران مدرسه و هم خانواده‌ها و دانش‌آموزان می‌توانند برای آن برنامه‌ریزی کنند. از سوی دیگر، تدوین تقویم اجرایی ما را از روزمرگی و نیز برنامه‌ریزی‌های ناگهانی و یک‌شبه دور می‌کند و باعث می‌شود هر کس، بنا به وظایفش، برنامه‌ریزی‌های لازم را پیش از موعد اجرا انجام دهد.»

این مدیر درباره پایبندی مسئولان مدرسه به اجرای برنامه‌های تقویم اجرایی گفت: «شاید مدارس بسیاری از تقویم اجرایی استفاده کنند، اما مهم‌تر از تدوین تقویم، اجرای آن است. یکی از معاونان مدرسه ما، مسئول پیگیری حسن اجرای برنامه‌های تقویم است. علاوه بر این، ما تقویم اجرایی را در اختیار خانواده‌ها و دانش‌آموزان قرار می‌دهیم، از این رو، خود را مکلف و مقید به انجام برنامه‌های آن می‌دانیم. در واقع، تقویم اجرایی توافق نامه‌ای میان مدرسه با خانواده‌هاست که حتی

اگر ما برنامه‌های آن را اجرا نکنیم، خانواده‌ها آن‌ها را از ما مطالبه می‌کنند. از این رو می‌توان گفت ۹۹ درصد از برنامه‌های تقویم اجرایی در مدرسه اجرا می‌شود و تنها تعطیلات ناگهانی ممکن است خللی در اجرای آن‌ها ایجاد کنند.»

عباسعلی کاشانی
مدیر دبیرستان شهید
رجایی
منطقه ۴ تهران
دارای ۲۵ سال سابقه
خدمت در آموزش و
پرورش و
۱۲ سال سابقه مدیریت

زنگ کتاب و کتاب‌خوانی

اختصاص دادیم. به این ترتیب که در این ساعت همه دانش‌آموزان و معلمان و حتی کارکنان مدرسه باید مشغول مطالعه باشند. در این زنگ، همه دانش‌آموزان از کتابخانه کلاس درس خود استفاده و کتابی را مطالعه می‌کنند. حتی معلمان هم در این زنگ باید مشغول مطالعه باشند و اجازه ندارند کار دیگری انجام دهند. هر یک از دانش‌آموزان در زنگ کتاب‌خوانی باید یک کتاب را مطالعه کند و مشخصات، خلاصه و نیز پیام کتاب را بنویسد. علاوه بر این، باید بتواند داستان یا موضوع کتاب را برای دوستان خود توضیح دهد یا نقاشی کند. به این ترتیب، مهارت‌های دیگری علاوه بر مطالعه و خواندن، نظیر نوشتن، گفتن و شنیدن هم تقویت می‌شوند.

پس از اتمام زنگ مطالعه، معلمان ۲۰ دقیقه فرصت دارند گزارشی از کلاس ارائه کنند. نقاط قوت و ضعف کلاس و تجربه‌شان درباره نحوه کلاس‌داری از جمله موضوعاتی است که درباره آن با بقیه همکاران صحبت می‌کنند. علاوه بر این، آن‌ها می‌توانند درباره کتابی که خود مطالعه کرده‌اند هم صحبت کنند تا دیگران نیز از تجربه آن‌ها بهره‌مند شوند.

ثمره اجرای این طرح علاقه‌مندی بیشتر دانش‌آموزان به مطالعه و بهبود نسبی تمرکز آن‌ها در توجه به مطالبی است که می‌خوانند. البته به پیشنهاد یکی از آموزگاران مدرسه، قرار است طرح کتاب‌افزایی کتابخانه کلاسی را هم اجرا کنیم. قرار است در این طرح معلم و دانش‌آموزان هر کلاس، ماهانه مبلغ هزار تومان به صندوق کتابخانه کلاس کمک کنند تا در پایان ماه بتوانند با پول‌های جمع‌آوری شده، کتاب‌های مورد نیاز کلاسشان را تهیه کنند.»

همه ما به اهمیت مطالعه به ویژه در سنین کودکی واقفیم. خانواده‌ها و مدارس بسیاری با طرح‌های متنوع سعی کرده‌اند کتاب را به عنوان همدم و مطالعه را به عنوان فعالیتی جدی در زندگی روزمره کودکان جای دهند. خواندن کتاب توسط والدین در دوران کودکی، عضویت در کتابخانه، شرکت در برنامه‌های کتاب‌خوانی و حتی قدم زدن در راسته کتاب‌فروش‌ها، از فعالیت‌هایی است که برخی از والدین برای تحقق این هدف دنبال می‌کنند. اما در این میان، نقش مدرسه هم کمتر از خانواده نیست. دست اندرکاران مدارس با توجه به امکاناتی که در اختیار دارند، طرح‌هایی را اجرا می‌کنند.

علیرضا قربانی پور مدیر دبستان غیرانتفاعی امام حسین(ع) شماره چهار در شهر مشهد مقدس نیز با اجرای زنگ کتاب و کتاب‌خوانی، در این راه گام برداشته است. رشد مدیریت مدرسه درباره جزئیات این طرح با وی گفت‌وگو کرده است:

«مدتی پیش با کمک همکاران مدرسه مشکلات دانش‌آموزان و نقاط ضعف آن‌ها را بررسی کردیم. یکی از نکاتی که در این بررسی مشخص شد، نداشتن تمرکز فکری کافی و نیز مانوس نبودن دانش‌آموزان با کتاب و مطالعه بود. از سوی دیگر، با توجه به تأکید مقام معظم رهبری مبنی بر اینکه کتاب و کتاب‌خوانی باید جزو زندگی مردم شود و نیز سخنان رئیس‌جمهور درباره اختصاص زنگ کتاب و کتاب‌خوانی در برنامه مدارس، تصمیم گرفتیم مقدمات ایجاد این زنگ را فراهم کنیم. بر این اساس و با برنامه‌ریزی، ساعت سوم روزهای شنبه را به مطالعه

علیرضا قربانی پور
مدیر دبستان غیرانتفاعی
امام حسین(ع) شماره
چهار
مشهد مقدس
دارای ۳۵ سال سابقه
خدمت در آموزش و
پرورش
۱۵ سال سابقه مدیریت

آموزش خانواده‌ها برای اصلاح زیرساخت‌ها

مدیر مدرسه اولیا، محمدرضا شیخ‌علی، برای نزدیکی سطح فرهنگی خانواده‌ها به یکدیگر، برنامه‌هایی را اجرا و در گفت‌وگو با رشد مدیریت مدرسه به آن‌ها اشاره کرده است:

«یکی از نیازهایی که ما در مواجهه با خانواده‌ها و اولیای دانش‌آموزان احساس کردیم، نیاز به آموزش و ارتقای سطح فرهنگی خانواده‌ها بود؛ به خصوص که در این منطقه دو گروه از خانواده‌ها با سطح فرهنگی متفاوت زندگی می‌کنند و ما باید آن‌ها را به یکدیگر نزدیک می‌کردیم. به همین دلیل، طرح آموزش خانواده‌ها را با دعوت از استادان دانشگاه‌ها در حوزه‌های گوناگون آغاز کردیم. موضوعات این آموزش‌ها را براساس سرفصل‌های آموزش و پرورش و همچنین نیازهایی که در مدرسه احساس می‌شد، انتخاب کردیم؛ مانند بهداشت، سلامت و تندرستی از دیدگاه قرآن، نقش و جایگاه بهداشت در خانواده‌ها، خانواده با نشاط و تندرست و...»

در هر جلسه یکی از متخصصان یا استادان دانشگاه در مورد موضوع جلسه سخنرانی می‌کند، اما تفاوت عمده این جلسات با دیگر جلسه‌های مرسوم این است که در پایان هر جلسه آزمونی از اولیای شرکت‌کننده گرفته می‌شود. در پایان هر ۱۰ جلسه نیز به کسانی که بالاترین نمره‌ها را در این آزمون‌ها کسب کرده باشند جایزه‌ای تعلق می‌گیرد. به این ترتیب، اولیا برای شرکت در این جلسه‌های آموزشی بیشتر تشویق می‌شوند.

خوشبختانه استقبال اولیا از این طرح بسیار خوب بوده است، به طوری که توانستیم با همدلی اولیا سطح فرهنگ و آگاهی خانواده‌ها را بالا ببریم. در این کلاس‌ها و جلسات، اولیا را نسبت به برخی مسائل مربوط به خانواده و فرزندانشان حساس کردیم. به این ترتیب آن‌ها به بسیاری از موضوعاتی که تا آن زمان آن‌ها را مهم نمی‌دانستند حساس شدند و سعی در اصلاح آن کردند. همچنین، برای اینکه بتوانیم همه اولیا را در مسائل مدرسه مشارکت دهیم، از ظرفیت همه آن‌ها استفاده کردیم. مثلاً اعضای انجمن اولیا و مربیان تنها گروه و طیف خاصی از اولیا نیستند، بلکه افراد گوناگون با سطح تحصیلات و فرهنگ متفاوت را شامل می‌شوند تا به این ترتیب همه اولیا در امور مربوط به مدرسه مشارکت داشته باشند. این خود یکی دیگر از راه‌های ارتقای سطح آگاهی و فرهنگ خانواده‌هاست. می‌توان گفت، ما با برنامه‌هایی نظیر آموزش خانواده، زیرساخت‌ها را اصلاح می‌کنیم تا بتوانیم فاصله فرهنگی میان خانواده‌ها را کاهش دهیم.»

محمدرضا شیخ‌علی
مدیر دبستان اولیا
منطقه ۴ تهران

دارای ۲۵ سال سابقه خدمت
در آموزش و پرورش و
۱۰ سال سابقه مدیریت

